

መርሳ (MRSA)

Methicillin-Resistant *Staphylococcus Aureus* ሜቲሲሊን ሬሲስታንት ስታፍሎኮክስ ባጭሩ መርሳ (MRSA) ተብሎ የሚታወቀው ባክቴሪያ በተፈጥሮው ለብዙ ፀረ ህዋስ (antibiotics) መድሃኒቶች የማይመለስ ወይም የማይደን በሽታ ይፈጥራል። ባለፉት አስር አመታት ይህ ባክቴሪያ በሰዎች ላይ የሚያደርሰው ቁስለት (infection) እየጨመረ በመሄዱ ከፍተኛ ችግር እያስከተለ ነው። ይህ ባክቴሪያ እንደሰሙ አጠራር ሜቲሲሊን የተባለ ፀረ ህዋስ መድሃኒትን መቋቋም የሚችል ሲሆን ከሜቲሲሊን አልፎ ሌሎች መድሃኒቶች እንደ ፕኒሲሊን፣ አምፒሲሊን፣ አክሳሲሊን የመሳሰሉትን የመቋቋም ችሎታ አለው። እነዚህ ከላይ የተጠቀሱት መድሃኒቶች ደግሞ ለቁስልና ለሌሎች አይነት ቁስለቶች ሀኪሞች በየጊዜው የሚጠቀሙባቸው መድሃኒቶች ናቸው። ታዲያ እነዚህ መድሃኒቶች የማይሠሩ ከሆነ ችግሩ የከፋ ሊሆን ነው።

ወደ ባክቴሪያው ስንመለስ የመርሳ ሁለት አይነት ባክቴሪያዎች እንደሚከተሉት ናቸው። (Community acquired) በህብረተሰብ ውስጥ የሚገኝ (Hospital acquired) ደግሞ በሆስፒታል ውስጥ የሚገኝ ናቸው። ሁለቱም ከበደቱና አይነቱ የተለያዩ ቁስለት ወይም ልክፍት ያስከትላሉ። በአብዛኛው ጊዜ በህብረተሰብ ውስጥ የሚታየው በሽታ ቆዳና ከቆዳ በታች የሆነውን የሰውነት ክፍል በመልከፍ የታወቃል። በአብዛኛው እንደ ቡግንጅ አንዳንዴም ሰፋ ያለ የመግል መቋጠር ያለበት ቁስለት ይታያል። አልፎ አልፎ ግን በተለይ በህፃናት ላይ ወደ ሳንባ በመዘለቅ ለህይወት አስጊ የሆነ የሳንባ ምች (pneumonia) ያስከትላል። በአዋቂዎች ኢንፍሉዌንዛን ተከትሎ የሳንባ ምች በማምጣት ይታወቃል። በህብረተሰቡ የሚታየው ባክቴሪያ ከላይ ለተጠቀሱት ፀረ ህዋስ መድሃኒቶች የማይመለስ ሲሆንም ለሌሎች በአፍ መወሰድ ለሚችሉ ውድ ባልሆኑ ፀረ ህዋስ መድሃኒቶች (ቴተራሳይክሊን፣ ዶክሲሳይክሊን፣ ክሊንዳማይሲን፣ ባክትሪም) መታከም ይችላል። ቡግንጅ ወይም መግል በመቋጠር የሚከሰቱ በሽታዎች አይነተኛ መፍትሄ መግለጻቸውን ከሰውነት ማሰወገድ ነው። ይህንን በሚመለከት ለአንባቢያን “መግልና ሽንት ከሰውነት መውጣት አለበት” ተብሎ የሚነገር አባባል እንዳለ ለማስታወስ እንወዳለን።

ሌላው አይነት ደግሞ ሰዎች በሆስፒታል ቆይታቸው የሚጋለጡበት የሆስፒታል አይነቱ መርሳ ነው። ይህንኛው ባክቴሪያ ጠንክር ያለ ለህይወት አስጊ የሆነ የውስጥ ሰውነት ክፍሎች በሽታ በማምጣት የሚታወቅ ነው። አሳዛኝ ሆኖ ይህ ባክቴሪያ የሚታከመው በጣም ቁጥራቸው ባነስ በመርፌ አማካኝነት በሚሰጡ መድሃኒቶች ነው። የነዚህ መድሃኒቶች ዋጋ ደግሞ ባገራችን አነጋገር የትየ ለሌ ነው። ይህ የባክቴሪያዎች መድሃኒትን የመቋቋም (Resistance) ችሎታ በአሁኑ ወቅት በጣም አሳሳቢ ደረጃ ደርሶአል። ከመርሳ ውጭ ሌሎች ፀረ ህወሳት መድሃኒቶችን መቋቋም የሚችሉ ለህይወት አስጊ የሆነ በሽታ የሚያመጡ በርከት ያሉ ባክቴሪያዎች አሉ። ፀረ ህዋሳት መድሃኒትን ያለአግባብ መጠቀም ወይም የታተዘዙ መድሃኒቶችን በትክክል አለመጨረስ የዚህ የባክቴሪያዎች መቋቋም ችሎታ መንስኤ መሆኑ ይታወቃል።

መርሳ ባጠቃይ ስታፍ ኦሪየስ ተብሎ የሚጠራው የባክቴሪያ ዘር ነው። ሰዎችን ብዙ የሚያስገርመው ነገር ይህ ስታፍ ኦሪየስ የሚባለው ባክቴሪያ በብዙ ሰዎች የሰውነት ክፍል በመቻቻል የሚኖር ነው። ከ 20 ሰከ 25% በሚሆኑ ሰዎች ይህ ስታፍ ኦሪየስ የሚባል ባክቴሪያ ባፍንጫቸው ውስጥ ይገኛሉናል ተብሎ ነው የሚገመተው። ይህ አይነት ባክቴሪያዎች ቁስለት ሳያመጡ በሰውነት ክፍል መገኘት (colonization) ይባላል። ከ 2% ያነሱ ሰዎች ደግሞ መርሳ ባፍንጫቸው ውስጥ እንደሚኖር ይገመታል።

በአብዛኛው ችግር እየፈጠረ ያለው መርሳ የሚያመጣው በቆዳ ላይ የሚከሰቱ ቁስለቶች ናቸው። አንዳንድ ሰዎች ላይ ቁስለቶች በተደጋገሚ የሚከሰቱ መሆኑም ይታወቃል። ታዲያ ይህንን በመርሳ የሚመጣውን የቆዳ ቁስል እንዴት መከላከል ይቻላል። እዚህ ላይ ማስታወስ የሚገባን ነገር ቢኖር መርሳ ከሰው ወደ ሰው የሚተላለፍ ባክቴሪያ መሆኑን ነው። የአንድ ሰው ቁስል በጥንቃቄ ካልተጠበቀ የቤተሰብና የህብረተሰብ ችግር ነው።

ለራስዎና ለሌሎች ሲሉ የሚከተሉትን ምክሮች ልብ ብለው ይከታታሉ

ራስዎን ከመርሳ ቁስል መከላከል

በየጊዜው የራስዎን የሰውነት ንፅህና የሚጠብቁ ነገሮችን ማድረግ በሽታውን ለመከላከል ይረዳል፡

1. እጅዎን በደንብ በሳሙና መታጠብ አለዚያም አልኮሆል ባለባቸው የእጅ ፈሳሾች እጅዎን በደንብ መወልወል
2. በቆዳ ላይ የሚታዩ የመቆረጥ ወይም ሎሎች ቁስለቶችን በንፅህና መጠበቅ በተጨማሪም እስከሚደኑ ድረስ በቁስል መሸፈኛዎች መሸፈን
3. የሌሎች ሰዎችን ቁስሎች ወይም የተጠቀሙባቸውን የቁስል መሸፈኛዎች ከመንካት ይቆጠቡ
4. የግል መፀዳጃዎችን፣ ፎጣዎችን፣ የባህሪ መላጫዎችን ከሌሎች ሰዎች ጋር አይጋሩ

መርሳ ካለብዎት ደግሞ በሽታው እንዳይዛመት ማድረግ የሚገባዎት ነገሮች

1. **ቁስልዎትን ይሸፍኑ**
መግል ወይም ሌላ አይነት ፈሳሽ የሚታይባቸው ቁስሎችን እስከሚደኑ ድረስ በንፁህ የቁስል መሸፈኛዎች ይሸፍኑ። የተጠቀሙባቸውን የቁስል መሸፈኛዎች በአግባቡ የቆሻሻ መጣያ ውስጥ ማስቀመጥ ተገቢ ነው። መግልና መግሉን የነኩ መሸፈኛዎች መርሳ ስለሚኖርባቸው ወደ ሌሎች ሰዎች በቀላሉ መዛመት ይችላሉ። የህኪምዎን ምክር ይከታታሉ።
2. ቁስልዎን ከነኩ በሁዋላ እጅዎን በሚገባ እሰካልታጠቡ ድረስ ሌላ የሰውነት ክፍልዎን ከማከክ ወይም ከመንካት ይቆጠቡ። በሽታው በቀላሉ ከአንድ የሰውነት ክፍል ወደ ሌላ እንዳይዛመት።
3. እርስዎም ሆነ የቅርብ ቤተሰብዎ እጅዎን በደንብ በሳሙና መታጠብ አለዚያም ከላይ እንደተጠቀሰው አልኮሆል ባለባቸው የእጅ ፈሳሾች እጅዎን በደንብ መወልወል። በተለይም ቁስሎችን ካፀዱ ወይም የቁስል መሸፈኛዎችን ከቀየሩ በሁዋላ እጅዎን ከላይ እንደተጠቀሰው መታጠብ አስፈላጊ ነው።
4. የግል መፀዳጃዎችን አይጋሩ። የግል መገልገያዎች እንደ ፎጣ፣ መላጫዎች፣ ልብሶች፣ መሳሰሉትን ከቁስልዎ ጋር የተነካኩ ማንኛውንም አይነት ነገሮችን አይጋሩ። ፎጣ፣ አንሶላዎችን፣ ልብሶችዎን በልብስ ሳሙናዎች በደንብ ማጠብና ማድረቅ ተገቢ ነው።
5. በቤትዎ ውስጥም ሆነ በሌላ ቦታዎች ከቁስሉ ጋር የተነካኩ ማንኛውንም ቁሳቁሶች ማፅዳትና በንፅህና መጠበቅ
6. ወደ ህክምና ቦታ ሲሄዱ በመርሳ መለከፍዎን ካወቁ ለህክምና ባለሙያዎች አስቀድሞ መንገር በሽታው ወደ ሌላ ሰው እንዳይጋባ ለሚያደርጉት መከላከል ይረዳል። በተጨማሪም ትክክለኛውን መድሃኒት ለማዘዝም ይረዳል።

መልካም ንባብ